

Стъпка 5

Финансова рамка

Определяне на финансовата рамка

Това действие служи за определяне на финансовите средства, които общината се ангажира да заделени от бюджета си, както и средствата, които се очаква да бъдат осигурени от външни източници.

Местните бюджети обикновено се формират чрез собствени приходи от местни данъци и такси, стопански дейности, приватизация на общинско имущество, субсидии от държавния бюджет и др. Външни финансови средства най-често постъпват чрез кредити, публично-частни партньорства, лизингови и концесионни сделки, различни схеми на финансиране от трети страни, дарения и др.

Процесът на общинско енергийно планиране (ОЕП)

Да се формулира финансовата рамка на общинската енергийна програма означава да се определят финансовите ресурси, до които общината има достъп, както и схемите и механизмите за усвояване на тези ресурси. В същото време е необходимо да се определят и оценят свързаните с програмата финансови рискове, както и действията за изграждане на местен капацитет по финансовите въпроси.

Подходи при определянето на финансовата рамка

При определянето на финансовата рамка на общинската енергийна програма се съблюдават две групи условия и ограничения. Едните от тях произтичат от националната законова и финансова рамка, а другите се обуславят от конкретните условия и възможности на дадена община.

Подходът отгоре-надолу

Подходът отгоре-надолу най-общо се състои в анализ на съществуващата законова рамка за формиране на националния и на местните (общинските) бюджети, както и на тенденциите в нейното развитие. За осъществяването на този подход е необходимо да се извършат следните действия:

- прогнозиране на тенденциите в общинските бюджети за периода на действие на общинската енергийна програма;
- обзор и предвиждане на развитието на законовата рамка за периода на действие на общинската енергийна програма;
- обзор на очакванията за промени в националната и общинската данъчна политика и въздействието им върху приходите на общината;
- проучване на очакванията за извънбюджетни приходи на общината.

Подходът отдолу-нагоре

Изходна информация

Подходът отдолу-нагоре се основава на комплексна оценка на възможностите на общината да осигури

финансовите средства за изпълнението на енергийната програма. За да се направи тази оценка, е необходимо да се набави обективна информация за:

- техническото и финансовото състояние на обектите, които са обект на планирането;
- разходите за предпроектни проучвания, енергийни обследвания, проектиране, управление и експлоатация, свързани с тези обекти;
- разходите за материали, детайли и строителни работи на основата на агрегирани данни и показатели;
- прогнози за тенденциите в общинските бюджети за периода на изпълнение на програмата, изготвени на основата както на външни, така и на вътрешни източници на приходи.

Ограничения

На основата на анализа на изброените данни общинската администрация трябва да определи и местните ограничения, които да се вземат под внимание при разработването и изпълнението на програмата:

- капацитет на местната институция и човешки ресурси да разработят и изпълнят бюджета на програмата;
- процедури за обществени поръчки, сезонни и технологични изисквания и ограничения;
- законово/регулаторно ограничение на дела от инвестициите, финансиран от общинския бюджет, което се определя от националното финансово законодателство;
- дял на инвестицията за енергийна ефективност от общия обем на инвестициите, който се определя от националното финансово законодателство;
- дял на външните приходи на общината, които биха могли да се използват за финансиране на програмата (например от местни данъци и такси, финансиране от трета страна, концесии, лизингови сделки, общински

Балансиране на енергийната програма

Балансирането на финансовата рамка на общинската енергийна програма трябва да стимулира търсенето на алтернативни финансови

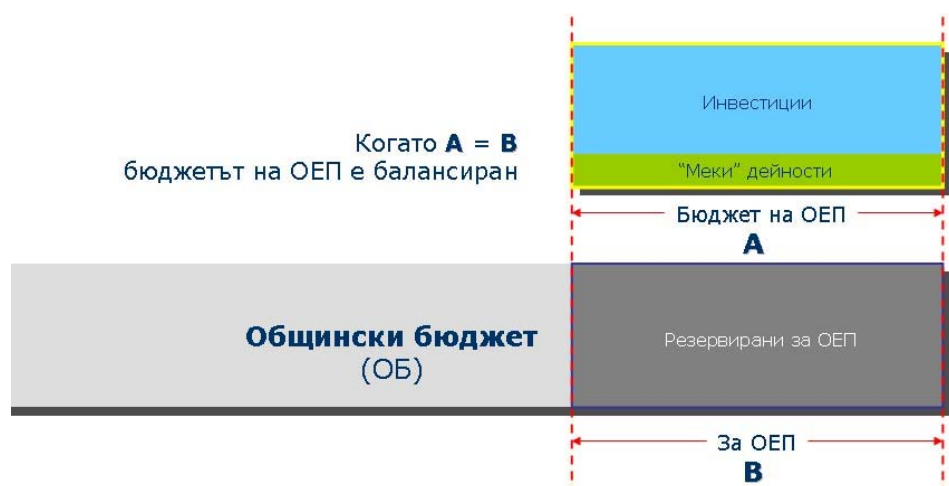
За да се състави реалистичен бюджет на една общинска енергийна програма, трябва да се постигне равновесие между условията и ограниченията, които произтичат както отгоре, така и отдолу.

В тези случаи общината обикновено има няколко възможни решения, като например:

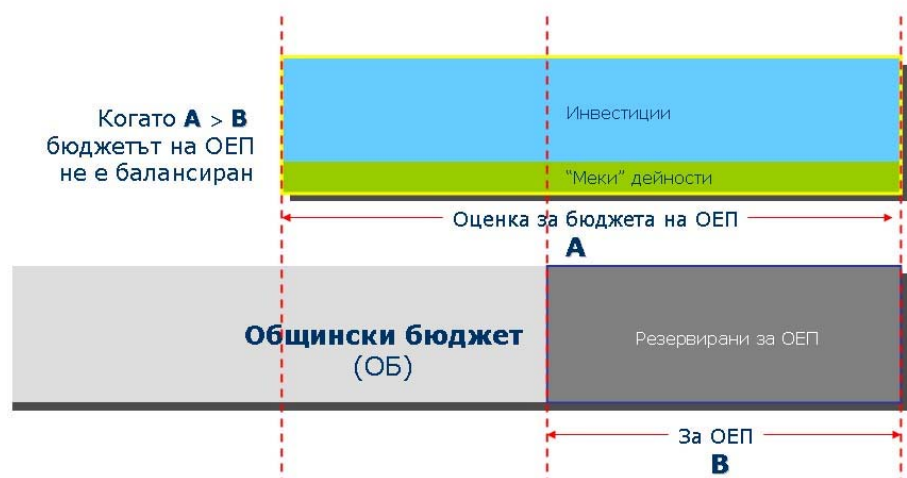
- да изключи обектите (или групите от обекти) с най-нисък потенциал за енергийна ефективност;
- да изключи обектите с най-ниска социална значимост;
- да осигури извънбюджетно финансиране за части от програмата.

Балансиране на програмата чрез финансиране от общинския бюджет

Координацията на подходите отгоре-надолу и отдолу-нагоре за определяне на финансовата рамка на общинската енергийна

Когато планираните инвестиции надвишават финансовите средства, които общинският бюджет и достъпните за общината допълнителни финансови източници могат да осигурят за изпълнение на програмата, бюджетът е небалансиран

Използване на алтернативни форми за финансиране

За да използват възможностите за външно финансиране на енергийните програми, общинските администрации трябва добре да познават многобройните финансови инструменти, които се използват в страната, както и редица новаторски финансови схеми, широко прилагани в международната практика. Сред тях са, например:

- финансиране от специализирани енергийни/екологични фондове;
- издаване на целеви общински облигации;
- използване на стокови/търговски кредити;
- лизинг на оборудване;
- финансиране от трета страна (в т.ч. схемите с участието на фирми за енергийни услуги – договори с гарантирани енергийни резултати);
- публично-частно партньорство – концесии и др.

Финансирането на общинската енергийна програма може да се осигури чрез използване на най-различни финансови източници, схеми и инструменти.

Общините от Европейския съюз разчитат както на национални и собствени финансови източници, така и на финансиране от съюза. Общините от Европейския съюз разчитат както на национални и собствени финансови източници, така и на финансиране от съюза.

Ако към тези финансови източници да прибавят многобройните възможности, които банките,

специализираните фондове, международните програми и частният сектор предоставят, ще се състави пъстра картина от възможности. Доброто познаване на елементите в тази картина е първостепенно условие за успешно финансиране на общинските енергийни програми.

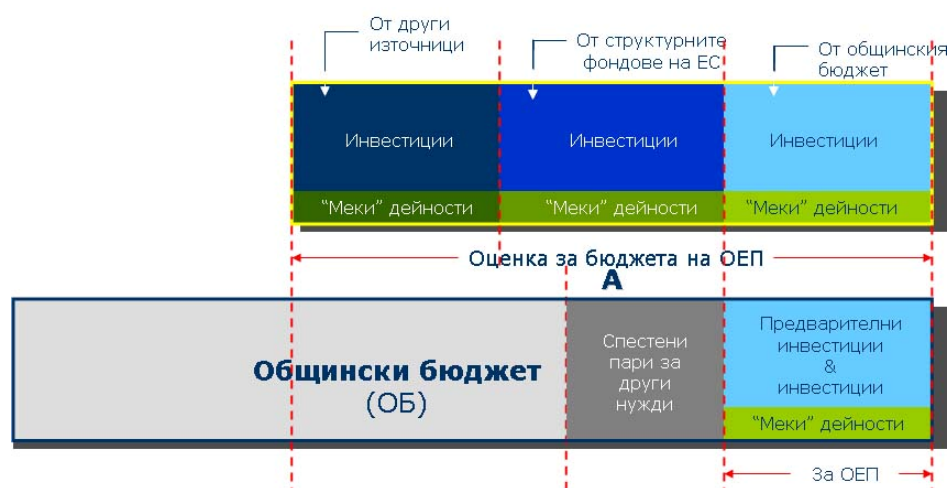
Как се отпускат средства от общинските бюджети?

Парите от общинския бюджет трябва да се използват преди всичко като начална инвестиция за набиране на външни финансови средства

Повечето от външните финансови източници са достъпни при надеждни гаранции от страна на съответните общини. Една от класическите форми на гарантиране на външно финансиране е участието на кредитополучателите във финансирането на проектите (програмите) със собствени средства.

Общините обикновено участват във финансирането и гарантирането на своите програми и проекти с бюджетни средства и с общинско имущество. Оптималното използване на собствените бюджетни средства на общините все повече се превръща в тяхна приоритетна задача. Общинският бюджет трябва да се използва икономично и рационално, за да се осигури съфинансиране или за покриване на инвестициите, които не могат да бъдат осигурени по друг начин.

Парите от общинския бюджет трябва да се използват преди всичко като начална инвестиция за набиране на външни финансови средства.

Връзка с другите стъпки в процеса на общинското енергийно планиране

Енергийна база данни

За да могат да бъдат извършени необходимите анализи, информационната база данни трябва да съдържа данни за бюджетните приходи и разходи, задълженията по текущи плащания и банкови кредити и очакваните постъпления. Освен тези данни, общинската информационна система може да съдържа сведения за финансови схеми и специални механизми, използвани при предишни проекти.

Препоръчва се да се извърши инвентаризация на финансовите партньори на общините и да се съхрани основна информация за тях. Част от тази дейност може да се осъществи от финансовите експерти на общината, като за оказване на помощ при нужда могат да се привлечат външни консултанти.

Местен потенциал

Понякога се оказва, че изпълнението на общинската програма за енергийна ефективност зависи в голяма степен от способността на местните специалисти да осигурят необходимото финансиране от вътрешни и външни източници. Липсата на необходимите местни финансови институции или специалисти може да се окаже сериозна пречка за постигането на целите на програмата.

Ето защо, за да разработи реалистичен и добре балансиран бюджет за своята енергийна програма, общинската администрация трябва да обективно да анализира и оцени възможностите на собствените си кадри и институции. Препоръчва се още в етапа на разработване на програмата да се планират действия за създаване и укрепване на необходимите институции и обучение на кадрите в областта на финансирането.

Както и в други области, в които се изгражда местен капацитет, обучението на местните специалисти по проблемите на финансирането е желателно да предхожда работата по разработването на програмата. Това обучение обаче може да бъде част от самата програма и да представлява част от по-широк кръг от „меки“ действия за обучение, разпространяване на информация, повишаване на осведомеността и др.

